

Observatoriul este de două ori în
septimana, M. reurea și Sambat'a.

Pretul

pentru Sibiu pe 1 anu întregu
7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu
la casa cu 1 fl. mai multu pe
anu; — trimisu cu post'a în
lăintru monarchiei pe 1 anu
întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. —
În străinatate pe 1 anu 10 fl. s'au
22 franci, pe 6 luni 5 fl. s'au 11
franci. — Numeri singuratici se
dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIUL

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Anulu III.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie s'au linia, cu
litere merunte garmondu, la prim'a
publicare câte 7 cr., la a dou'a si
a trei'a câte 6 cr. v. a. și preste
aceea 30 cr. de timbru la tesaru
publicu.

Prenumeratiunile se potu face
în modulu celu mai usoru prin
asemnatiunile postei statului, a-
dressate de a dreptulu la Redacti-
nea Diariului

„Observatoriul“ în Sibiu.

Nr. 53.

— Sibiu, Mercuri 2/14 Iuliu. —

1880.

Cartile bisericesci resaritene traduse în limb'a magiara.

Amu promis cu alta ocaziune, că vomu reveni
la acesta cestiune provocata și trasa de peru prin
politic'a magiarismului, documentu al unui despo-
tismu spiritual din cele mai hidose și monstruose.

Daca magiarii veniti din Asi'a, baptisati mai
antaiu prin calugari grecesci veniti dela Constan-
tinopole, și dusi la biserici de ritulu orientale, aru
fi remasu în acelu ritu, s'ar fi potutu intempla prea
usoru, că patriarhi'a din Rom'a noua se alege și
dintre densii vreo doi barbati apostolici, precum
facuse cu slavii, că se traduca scripturile și tôte
cartile liturgice în limb'a lor; atunci ei aru avea
o limba bisericesca vechia, propria, precum o au
slavii. Dara duciloru și celorlalti fruntasi le a
convenitu multu mai bine, că dupace s'au batutu
100 de ani cu germanii, mai pe urma nu numai
se se impace, ci se se și incuseresca cu ei, dupa
aceea se adöpfe religiunea și ritulu întregu alu bi-
sericeii catolice apusene, cu episcopi și predicatori
adusi din Germani'a și Itali'a. Adoptandu ei ritulu
apusenu, s'au supusu totu-odata ipso facto, la cu-
noscut'a conditiune pusa de scaunulu Romei, susti-
nuta totdeauna cu perseverantia rigoroasă, că tôte
partile ritului se se execute exclusiv numai în
limb'a latina, și singuru predicile se se tina
în limb'a materna a fiacarui poporu, era scrip-
turele sacre se nu cutedie ale traduce nimeni în
limb'a sa.

Astadi majoritatea preponderanta a poporului
magiaru din Ungari'a se tine de religiunea romano-
catholica și de ritulu r-catholicu latinu, era
minoritatea e impartita în trei confessiuni pro-
testante, calviniana, luterana, sociniana (unitariana),
care tôte au scosu de multu limb'a latina din bi-
serici și iau substituitu limb'a materna magiara,
cu rituri forte simple, care differu cătu ceriulu de
pamentu de ritulu greco-resaritenu anticu; prin
urmare nici-una din confessiunile magiariloru nu
are nici-o trebuintia de cartile sacre ale bisericeii
resaritene, care asia sunt de numeroase, în cătu,
precum arataseramu si alta-data, poti compune din
ele o mica biblioteca.

Daca s'aru afla din întregulu corpu de 5 mi-
liône alu natiunei genetice magiare macaru numai
1%, cari se tina la ritulu resaritenu, atunci amu
întielege și noi acea agitatie febrile, ce curge
acum de 40 ani pentru traducerea și tiparirea
cartiloru rituali liturgice greco-resaritene în limb'a
magiara; dара si în acelu casu amu întielege tra-
ductiunea și spesele considerabili ale tiparirii,
daca s'ar face de a dreptulu din limb'a originala
elina, cu permissiunea și binecuvântarea respec-
tivei auctoritati eclesiastice supreme, singura
competenta și îndreptatita în materia. Dара magiari
gr-catholici nu vei afla nici diece mii, și căti vei
afla, sunt de origine genetica mai multu decâtu
problematica, era gr-resariteni nici-unulu.

Ar mai remanea unu alu treilea casu, în care
s'ar arată pote necesitatea traducerei cartiloru
bisericesci în limb'a magiara si acela ar fi, dара dintre
romani, serbi și ruteni, s'aru fi magiarisatu, fia
erasi totu numai 1%, inse asia, că dupace si-au
perdutu cu totulu limb'a materna, se fia
perseveratu totusi în ritulu resaritenu, ale carui
carti acum nu le-ar mai întielege de locu. S'au
magiarisatu, ce e dreptu, multi romani, relative
multi serbi și mai multi ruteni, inse asia, că aceia
perdiendu limb'a materna s'au ruptu totu-odata si
de cătra bisericele resaritene, orthodoxii făcându-se
de a valm'a calvini, era gr-catholicii, romano-
catholici, și asia s'au perdutu pentru nationalitatea
loru genetica.

Asia dара scopulu traducerei cartiloru rituali
ale bisericeii resaritene nu pote fi și nici nu este
altulu, decâtu puru și simplu o mesura preparativa,
o anticipare pentru acelu timpu, în care fanaticii

credu, că poporale care tinu la ritulu resaritenu,
voru fi magiarisate definitivu asia, în cătu se nu
mai întielega în limb'a loru materna nici în bi-
serica nimicu.

Premiseramu mai în susu, că încercările acestea
se facu camu de ani 40; aci inse condusi de dia-
riulu „Szabadság“ din Oradea (Nr. 86 a. c.) le
vom face istoriculu numai dela 1850 încôce.

Dupace predicile unguresci în unele comune
rutenesci se începusera de pe la 1840, unu june
rutenu anume Ignatiu Roskovics, nascutu în
orasiulu Tocaia, dupace invetiase drepturile,
se aplicase că practicant; magiarisatu cum era,
isi puse în capu că se traduca din slavonesce cartile
bisericesci în limb'a magiara; vediu inse că la unu
scopu asia mare se cere cu totulu alta calificatiune,
și asia renuntiandu la carier'a de juristu, se ceru
în seminariulu ruteniloru din Muncaci. Roskovics
fu hirotonitu în 1848, era în 1849 i se dete pa-
rochi'a slavo-rutena Salacu în comitatulu Zem-
plen, unde se puse pe traduceri și cătu a tradusu
pâna în 1850 a prezentatu episcopulu rutenu
Vasilie Popoviciu, care le-au aflu de bune și le-a
laudatu, apoi voindu a'lu incuragia, în a. 1856
ilu stramutâ în parochi'a Caras din comitatulu
Sabociu, unde mai toti rutenii sciau unguresce.
Roskovics alerga la episcopia în Ungvaru, că se
cera permissiunea de a introduce în biseric'a dela
Caras limb'a magiara dupa traductiunile sale, în
loculu celei slavone. Se vede inse că canonicii din
Ungvaru că membrii ai consistoriului, au incurcatu
reu planurile lui Roskovics, pentru-că i s'a datu
resolutiune în sensulu stravechiei praxe bisericesci
și alu respicateloru dispositiuni ale scaunulu Romei,
că ordinariatulu nu se simte îndreptatitu nici aucto-
risatu, nici nu vede că ar fi bine a publicâ pe a
sa raspundere cartile rituali în limb'a magiara, ci
daca cumva preotii magiari voru fi avendu tre-
buintia de ele, traductiunea se va luâ la revisiune
și apoi se va lucrâ dupa înpregiurari.

Vediendu-se Roskovics pacalitu în modulu
acesta, isi luâ manuscriptele de traductiune si in-
torcându-se la parochia, în locu de a se încercâ
se le tiparesca cu periculu de a i se confiscâ și
afurisi, începû se le propage în copii, în formatu
care se corespundia formatulu cartiloru bisericesci,
langu care le alaturâ și legâ prin compactoru,
pentru-că se insiele ochii poporeniloru. Pâna cătra
a. 1860 manuscriptele decopiate s'au latitu în mai
multe parochii rutenesci. Intr'aceea s'au mai apu-
catu și alti popi rutenesci de traducerea unoru
carti bisericesci și anume cei din Hajduböszörmény,
Lelespolán, Tas, Bácsaranyos, Levelek, Szerencs,
Abauj în dieces'a rutena dela Eperjes. Totu acei
popi s'au adressatu cu petitiuni energioase cătra
episcopi, că se le permita a scôte limb'a slava din
biserică și a introduce pe cea magiara. Ei inse
n'au asteptatu nici o decisiune, ci inca înainte de
1850 indeplineau tôte ceremoniile la ingropatiuni,
baptismu, cununii, maslu (ungerea de pre urma)
etc. în limb'a magiara; dара că se cutedie si s.
liturgia (Missam) unguresce, a cutediatu numai
Roskovics.

(Va urmâ.)

Revista politica.

Sibiu, 13 Iuliu st. n. 1880.

Acei optimisti naivi și creduli, cari se asteptau
că diplomatii adunati la a dou'a editiune reveduta
a Congressului din Berlin se regulede în modu
definitivu diferentiele existente între Turci'a și
Greci'a, s'au amagitu amaru și realitatea le au
probatu și le probedia în modu destulu de evidentu,
că atotu-poternici'a și infalibilitatea diplomatiei mo-
derne, nici chiaru candu este presidata, condusa
și inspirata de unu barbatu de statu că principele
de Bismark, nu este nimicu mai multu, decâtu o
fabula de convenientia, carea nu mai afla credie-
mentu, necum la natiunile civilisate, dar' nici chiaru

la cele mai arierate poporatiuni ale peninsulei
balcanice.

Din momentul în care lumea civilisata au
recunoscutu legitimitatea principiului de na-
tionalitate și aceea a luptei pentru dreptu
în contra nedreptulu, rolulu diplomatiei s'au
schimbatu, și din ce elu odinioara era acela, de a
face istori'a dupa cum i dictâ capritiile vanitatiei
și ale arbitrariului ce o caracterisâ, astadi, ea prin
redesteptarea natiuniloru au ajunsu a fi redusa la
simplulu rol, de a înregistrâ faptele déjà împlinite
și a recunosce și a se plecă înaintea logicei neco-
ruptibile a principiiloru moderne.

Ca ilustratiunea cea mai nimerita pentru cele
ce afirmaramu în liniile premergetore, ne pote
servi chiaru ultim'a Conferentia din Berlin, din ale
carei rezultate pâna acuma celu puțin, celu mai
realu din tôte sunt spesele banesci, ce au costatu
întretinerea reprezentantiloru diplomatici din partea
acelor poteri mari, care au luat parte la acea
Conferentia.

Înpregiurarea insasi, că d'abea la anulu dupa
primulu Congressu dela Berlin, diplomati'a europena
și guvernele interessate s'au vediatu necesitate
a se întruni și la unu alu douilea Congressu, este
în destulu de caracteristica și vorbitore, pentru că
se ne dispendiedie de a mai demonstrâ, cătu de
problematicu au fostu rezultatele primulu Congressu,
și că esceptiune făcându de nemeritat'a situatiune,
ce i s'au creatu junelui și vigurosulu statu romanu,
totu restulu activitatiei sale au fostu numai o câr-
pitura de Joi pâna mai apoi.

Acuma la Conferenti'a din Berlin represen-
tanti marilor poteri europene, mai multu s'au
mai puțin directu interessate la deslegarea
definitiva a asia numitei cestiuni orientale,
se adunara că și la unu consiliu de familia,
cu scopu de a regulâ diferentiele de fruntarii, ce
esistau între Turci'a și Greci'a de mai multu timpu,
și care diferentie, în timpulu din urma, luasera unu
caracteru acutu, ce amenintâ cu incurcaturi res-
boinice între cele douë state litigante.

Diplomatii se adunara, se consultara, desbatura
în decursu de douë septemani și în fine, se invoira
în principiu și decretara în teori'a o noua linia de
fruntarie între Turci'a și Greci'a, cătu se pote mai
favorabila pentru acestu statu din urma, care de
și în desfasiurarea de pâna acuma a dramei orien-
tale au jucat unu prea modestu rol, totusi prin
o curioasă ironia a sortiei, se bucura de puternici
protectori și are fericirea a fi copilulu resfatiatu
alu Angliei, Franciei și alu Rusiei.

Totu Conferenti'a din Berlin decide, că resul-
tatulu obtienutu se se comunice guvernulu turcescu
prin o nota colectiva a marilor poteri, care au
participatu la Conferenti'a, și totu-odata a i se
intimâ guvernulu turcescu, că vointi'a acelor
poteri este: că Turci'a se primescă și se se supuna
neconditionatu și fără întârziere la decisiunile Con-
ferentiei, de ôrece la din contra, va avea a face
cu mani'a tuturor acelor mari poteri, care
se declarara solidarie în actiunea lor fatia cu
Turci'a.

Acesta decretare a Conferentiei din Berlin a
facutu o inpresiune forte rea în Constantinopole
și au revoltatu sangele și spiritele turciloru molateci
intr'unu gradu neasteptatu. Not'a colectiva inca
nu s'au inmanuatu guvernulu turcescu din cauze
tehnice, precum se dice, și totusi organele guvernulu
turcescu se si grabira a declarâ, că guvernulu tur-
cescu nu este nici decum dispusu a se supune si
a acceptâ decisiunile Conferentiei din Berlin, dela
care Turci'a au fostu eschisa pe nedreptu, și că
este gat'a a se opune cu forti'a în contra acelor
decisiuni, chiaru și cu periculu de a provocâ și
bravâ mani'a suverana a marilor poteri
europene.

Acestu limbagiu alu organeloru oficiose tur-
cesci, precum și atitudinea guvernulu din Constan-

tinopole si mesurile de aparare luate deja pãna acuma, prin inmultirea bataliõnelor armatei regulate, concentrarea lor spre fruntariile grecesci si inrolarea de voluntari in totu imperiulu turcescu, au rapitu cu totul linistea olimpica a diplomatiei, care nu se asteptã la o asemenea esplosiune de energia din partea „barbatului bolnavu.”

Acuma lumea este curioasa si inpatienta se vedea, cã ce voru mai decide cabinetele europene fatia cu acẽsta neasteptata tienuta a Turciei, in dosulu careia se ascundu, cã si dupa unu paravanu, intrigele si rivalitatile acelorasi poteri, aĩ caroru reprezentanti, mai multu sãu mai puçinu dibaci, isi zimbescu cu dulcẽtia pe budie, candu se afla la mės'a cea verde si cari se saruta si se inbratio-siẽdia cu cea mai perfecta afectatiune, candu se afla la vreunulu din stralucitele si somptuõsele prandiuri diplomatice de gala.

Este fõrte probabilu, cã in urm'a urmeloru multu serbatoritii diplomati, acaroru chiamare in prim'a linia ar trebui se fia consolidarea si conservarea pazei generale, precum si a buneloru relatiuni intre diferitele state, atãtu se voru totu consultã asupra cãrpiureloru efemere ale pazei, pãna candu, unu evenimentu nepreveditu le va resturnã cu o singura suflare, artificiosulu si siubredulu lor palatu alu pazei eterne, ziditu pe nisipu, din carti de jocu.

Acẽsta este situatiunea momentana a politicei europene asia, cum s'au cristalisatu ea in urm'a mesuriloru decretate de cãtra Conferenti'a din Berlin. Ea nu este nici-decum inveselitõre si nici linistitõre, ci din contra, presarata cu multe puncte negre si incarcata cu multe materii esplosibile, care astẽpta numai schintei'a fosforescenta, pentru-cã se se aprindia.

Linistea ce domnesc la aparintia este o liniste falsa, in dosulu careia se ascundu si se concentrẽdia furtune elementare. Se fimu destepti cu totii, cã se nu fimu surprinsi si trantiti la pamentu, pentru cã istori'a nu astẽpta dupa cei lenesi si trantori, ci ea trece inainte preste cadavrele lor, suridiendu celoru ce tienu pasu cu dens'a si o insotiescu.

Discurse parlamentare tinute in cestiunea agraria transilvana.

(Urmare.)

Bokross Elek referentulu: Onorata Casa! Nu afu acceptabila modificatiunea recomandata, pentru-cã nu e de locu casualu, ci pe deplin motivatu testulu comisiunei juridice, care a aflatu de lipsa a enumerã in §. 2 sistem'a proceselloru. Acẽsta s'a motivatu prin inpregiurarea, cã de cadrulu procedurii presente se tĩnu, nu numai afacerile basate pe art. LIII despre regularea posesiunei pe art. LIV despre lazuituri si pe art. de lege LV despre proportionare si comassare, ci, precum a amintitu si dl. deputatu antevorbitoriu in desbaterea generala, mai sunt si cestiunile de rescumperare a pamenturiloru emfiteutice si a sesiuniloru dileresci, care nu se potu lasã fãra unu foru competentu. Aceste sesiuni se tĩnu cu totul de cadrulu proceselloru urbariale, trebue tractate in asemenea modu cu aceste din urma si toema pentru acẽsta a trebuitu se se dea aici expresiune, cã si aceste procese se tĩnu de cadrulu procedurii presente si de acẽsta judecatoria. Acẽsta expresiune au aflat'o comisiunea juridica in precisarea urmatõrei notiuni: „rescumperarea prestatiuniloru rescumperabile.” Intercalarea acestei notiuni a reclamatu cã se se enunere si singuratecele specie de procese, deci rogu pe onorat'a Casa se primẽsca testulu pentru-cã este pozitivu necesaru. (Aprobari).

Punendu-se la votare testulu comisiunei maiortatei ilu primesce, prin acẽsta amendamentulu deputatulu Parteniu Cosm'a cade.

Urmẽdia la desbatere

Capitlu II.

„Procedur'a in procesele singurale, precum si in actiunile de segregare urbariala si de proportionare.”

Parteniu Cosm'a: Onorata Casa! Eu nu vedu exprimat in acestu capitlu ceea ce ar trebui se se esprime, si sunt de convingere, cã daca acestu capitlu se va primã asia, precum este redigiatu, scopulu acestui proiectu de lege nu se va realisã.

Nici interessulu fostiloru proprietari, nici interessulu fostiloru iobagi nu pretinde, cã acestu capitlu se remana asia, cã-ci in acelu casu procesele ce se voru pertractã pe bas'a acestei legi nu voru fi mai eftine nici se voru terminã intr'unu timpu mai scurtu de cãtu cele de pãna acum, de si se afirma, cã tocm'a acesta ar fi scopulu legii, si naturalmente acesta ar si trebui se fia.

Inainte de tõe imi iau voia a protestã in contra presupunerii, ce am audit'o alalta-eri in casa si pe care am cetit'o si in jurnale, cã adeca aceia cari se nisuescu a amendã proiectulu din cestiune, aru voi se paralisedie aducerea legii si aru avea cugete rezervate.

Declaru categoricu cã nu este posessoru in Transilvani'a, care se doreasca mai ferbinte de cãtu mine deslegarea perfecta a acestei cestiuni; si daca totusi vinu cu propuneri, o facu acẽsta cu cea mai buna intentiune din datorintia mea cã deputatu, cã se concergu si eu dupa potiintia cu pracs'a ce o am in asemenea cause la lamurirea cestiunei si la deslegarea ei intr'unu modu cãtu se va potea mai favoritoriu pentru toti. Dar

chiaru pentru-cã me consideru in cãtu-va de expertu in cestiune, mi-ar fi placutu cã inainte de a votã legea se potu petrunde tõe amenuntele ei, cã-ci mie nu'mi place a purcede dupa convingerile altor'a, ci numai dupa ale mele; daca nu am aflatu de suficientu timpulu cãtu s'a acordatu spre studiarea cestiunei, am avutu motive fundate, si sunt convinsu cã in urma si onorat'a Casa va aflã, cã dieu erã mai bine pentru toti, daca aveamu mai multu timpu pentru studiatu.

Onorata Casa! Eu asia credu, cã daca voimu se introducemu o reforma si daca scaderile ce ne indẽmna a introduce acẽsta reforma le vedemu delaturate in apropiarea nãstra, precum le vedemu aci, celu mai simplu si naturalu lucru ar fi cã, daca nu voimu se introducemu in totalitatea sa modalitatea ce se observã acolo, unde recunõscemu cã trebile mergu mai bine si causele se resolvescu mai iute si mai eftinu, celu puçinu se ne nesuimu a ne apropiã de ea.

Se fiu scusatu, atãtu inainte d-lui ministru cãtu si inainte dloru deputati din Transilvani'a, daca afirmu, cã pentru introducerea unei reforme in cestiunea presenta mijloculu celu mai nimeritu nu este acela, a alege experti din teritoriulu, la care se referesce reform'a respectiva, pentru-cã acestia, dupa o pracs'a atatu de vechia, nu se prea potu abate dela caile de pãna acum, ci mai bine sustĩnu in liniamentele principale procedur'a ce o cunoscu dejã cu tõe scaderile ei de cãtu acomodanduo se iniiese o modalitate de totu noua si mai corespondietõre scopulu, cã-ci ei au inbetranitu intr'ensa si cugeta cã pe alta cale nu se põe ajutorã causei. Deci eu cutezu a afirmã, cã legea acestea erã cu multu mai corespondietõre, daca se aducea fãra amesteculu expertiloru transilvani de cãtra deputatii ungureni, cari nu sunt preocupati in cestiune.

Onorata casa! Ni se spune cã causele urbariale dupa procedur'a de pãna acum s'a resoltitu in Ungari'a cu multu mai repede, mai culantu si mai eftinu decatu in Transilvani'a. Daca este adevratu acẽsta, apoi n'avemu datorintia mai urgenta decatu a acceptã intru cãtu e cu potiintia procederea ce s'au urmatu pãna acum in Ungari'a.

Causele de regulare urbariale pãna la aducerea sentintiei percurge trei stadii, celu dintai e permissibilitatea, alu doilea procurarea lucrarilor pregatitõre si alu treilea pertractarea meritoria. Daca tõe aceste cestiuni se pertractãza curatu dupa cum cere natur'a lucrariloru ce se tĩnu de cealalta, regularea se efectuesce fõrte repede, simplu si eftinu.

Eu cã fostu advocatu alu unui dominiu, care a avutu o multime de comune urbariale neregulate, din Ungari'a, dela 1862 incõce, am avutu ocaziune a participã la mai multe regulari urbariale, erã de patru ani in dile de cand am onõre a locui in Transilvani'a m'am nesuitu a cunõce si referintiele de acolo si a face o paralela intre ambele proceduri, deci ve rogu se binevoiti a'mi ascultã observarile ce le facu simplu, cu tõe sinceritatea si fãra nici unu cugetu rezervatu.

Pentru ce se resolvescu causele urbariale mai repede in Ungari'a decatu in Transilvani'a? Pentru-cã in Ungari'a nu se intentẽsa atãtea procese cãte persõne interessate, ci pentru locuitorii unei comune, chiar de aru fi toti interessati, se face numai unu processu, in care se deslẽga tõe cestiunile referitõre la teritoriulu acelei comune. Prin acẽsta se simplifica si se eftinesce lucrulu pentru ambele parti si chiaru pentru motivulu, cã nu se da ocaziune advocatiloru nesatosi — de cari durere cã sunt prea destui si astadi — cã folosindu-se de nesciintia partidelor se stõrca dela densele mai mari onorarie decatu le competu, pentru-cã la statorirea onorariulu este mare diferentia, daca partid'a presentẽsa una actiune sau sute de actiuni.

Mai departe afara de tactulu si generositatea actorulu, care e fõrte necesara in asemenea casuri, — lucrulu principalu este cã in cestiunea de permissibilitate se nu se amestece nici o cestiune meritoria.

Precandu in Ungari'a cestiunea de permissibilitate se termina la o pertractare de 1/2 òra, in Transilvani'a sunt cause, unde processulu curge totu in cestiunea de permissibilitate de 20 ani.

Cestiunea de permissibilitate, precumu dovedesce §. 7 si 8 alu proiectulu, nu se põe estinde decatu numai asupra intrebării, daca in comun'a sau in hotarulu respectivu au fostu òre referentie, de care se cere a se regulã. Daca au fostu, nu sunt regulate dejã prin judecatorie, sau prin invoire reciproca?

Tõe aceste intrebari sunt atatu de simple, in cãtu nu e cu potiintia cã se nu se lamurẽsca in decursulu unei pertractarii, cãci ambele parti potu dovedi actualitatea cu documente.

Inainte de a se decide cestiunea acẽsta, nu se potu procurã lucrarile pregatitõre, erã in lips'a acestora a pertractã cestiuni meritoriale insemnẽsa, a intreprinde lucrulu lui Sisifus.

Dupa proiectulu acesta inse, precum dovedescu dispositiunile coprinse in acestu capitlu, sunt puse in prospectu deodata cu cestiunea de permissibilitate a se deslegã o multime de cestiuni meritorie. A ascultã martori, a pertractã despre natur'a onoru prestatiuni, a consultã experti, a deschide pertractarea asupra opiniuniloru, etc. etc. apoi a dispune asupra pasiuniloru si paduriloru, precandu acele nici nu sunt mesurate, — cãci mesurarea cade in cadrulu lucrariloru pregatitõre — este in contra naturii lucrulu, este o procedura fõrte sumptuõsa si rapitõre de timpu.

Tõe aceste, repetu, nu se intempla in Ungari'a unde chiaru pentru acẽsta intr'o 1/2 òra se ispravesce mai multu decatu in Transilvani'a in ani intregi si daca acestu capitlu se va primã asia precum este, nu va fi mai bine nici in viitoriu, justiti'a nu va fi nici mai eftina nici mai prompta.

Ar poté se afirme cineva, cã este mai bine a clarificã unele intrebari inainte de a se incepe lucrarile pregatitõre, cã-ci atunci eventualu, lucrarile pregatitõre nu voru costã asia multu si cestiunile decise aci nu voru mai trebui supuse pertractarii meritorie.

Acẽsta afirmatiune inse nu este esacta, nici intr'o privintia, pentru-cã eventual'a economisare de spesse se põe referi numai la pasiune si padure, apoi precum se scie, mesurarea acestora costa fõrte puçinu, cã-ci si pasiunea si padurea se mesura in integritatea lor cate intr'o parcela; erã cu pertractarea meritorie nu se economisẽdia chiaru nimicu, pentru-cã in cestiunile principale totu va avẽ se urmedie o pertractare meritorie dupa terminarea lucrariloru pregatitõre.

Dar mai plẽdẽdia pentru acẽsta si o inpregiurare fõrte importanta: Sub decursulu lucrariloru pregatitõre inctii se mai inprietenescu cu cestiunea, incepu a cunõce si ei cam ce au dreptu se pretinda si prevediendu ce sõrte au se astepte, cu ocaziunea autenticarii, dintr'o 100 celu puçinu in 60 de casuri se inpaca inainte de pertractarea meritoria; din contra, daca incercarea inpaciurei si pertractarea meritoria se face inainte de lucrarile pregatitõre, partidele necunoscẽdu inca starea lucrulu nutrescu sperantie mari si nu sunt aplecate spre pace.

Eu, onorata Casa, asiu dori cã numai din acelu motivu, cã in Transilvani'a si pãna acum acesta a fostu usulu, se nu pornimu pe calea de pãna acum, se nu continuamu procedur'a prea greõia si prea scumpa, care ne a adusu in positiunea, de care voimu se scapamu, si din acestu punctu de vedere asiu scõte din acestu capitlu totu ce este meritoriu si l'asiu pune la loculu seu in capitulu despre pertractarea meritoria, erã aici asiu lasã numai cea ce se referesce la permissibilitate.

O reclama acẽsta si sistem'a proiectulu de lege, pentru-cã dupa cum este acesta redigiatu, cestiuniloru celoru mai ponderõse le lipsesce „titulu de permissibilitate”, fiindu acesta rezervatu numai pentru comassari, dar o reclama, precum amintiu, si scopulu proiectulu de lege.

Astfelu intielegu eu scopulu si Ve propunu dupa cea mai buna a mea convingere, modulu celu mai eficace dupa priceperea mea pentru accelerarea si eftinirea processelloru urbariale; intieptiunea onoratei Case va decide asupra lui, ve rogu se primiti propunerea urmatõre:

Propunere la capitlu II:

Capitululu II. se transpune la comisiunea juridica cu acea indrumare, cã se lu redigedie de nou, astfelu cã se remana intr'ensulu in privintia processelloru ce se voru incepe in viitoriu numai dispositiunile referitõre la permissibilitatea causelloru de regularea posesiunei si de proportionare, erã referitoru la processele ce curgu dejã numai dispositiunile transitorie, — si se lu substearna cãtu se va poté mai ingraba.

(Va urmã.)

Transilvani'a.

— (Visitatiuni scolastice.) Amu promisu in Nr. 51 cã ne vomu ocupa si cu unele visitatiuni de acestea, pentru-cã publiculu se aiba ocaziune de a judecã despre progressulu sau si repasirea invetiaturei scolastice.

Dn. Franciscu Koos, inspectoru reg. de scõle in comitatele Brasiovu si Fagarasiu, cunoscutu din Bucuresci (cã preotu reformatu), din Dev'a, Marmati'a, Bistriti'a, este unulu din functionarii cei mai activi in sfer'a instructiunei publice, precum se cunõce si din desele visitatiuni, despre care face raportu regulatu, atãtu in comitetele (consiliile) municipali, cãtu si la ministeriu, le a publicatu si in vreo 7 Nri ai diariulu „Kelet”.

Din acelea aflamu, cã dlu Koos din 78 de comune ale comitatulu Fagarasiu visitase in anulu trecut 31 scõle cu 67 docenti, er' pe anulu curgatoriu din restulu de 47 comune a mai visitatu in 33 comune 39 scõle cu 65 docenti, er' in cttulu Brasiovulu 11 scõle comunale magiare cu 20 docenti, asistandu si la esamenele lor; preste acestea in cetatea Brasiovulu scõlele gr.-or., evãgelice si ale statulu. Din tõe acestea visitatiuni noi vomu atinge pre scurtu, adeca pre cãtu ne va permite spatiulu, urmatoriile:

1. Scõl'a de fete a statulu in Fogarasiu cu 3 clase, buna si de lauda.

2. In Branu scõla elementaria rom.-cat. magiara, buna. — Scõl'a gr.-or. cu 3 docenti, cu edificiu prea frumosu, radiatu in anulu 1867, s'a aflatu in ordine buna.

3. In Tohanulu nou, scõl'a gr.-or., nu merita acestu nume; o casciora miserabila, ruinata, dascalulu Bancila nu a avutu preste anu nici macaru creta; dlu protopopu Josifu Baracu fu inviatu se vedea de o scõla noua. Scõl'a din Zernesci cu 4 docenti, edificiu nou (cu unu etagiu, radiatu camu de 8 ani), demna de tõe laud'a.

4. Scõl'a comunala din Tintari erã inchisa din caus'a lucrulu de campu; gradin'a unui docente ne-ingradita; de altmintelea scõl'a de pomi ingrijita, jurnalele classelloru in ordine buna; impletitulu p-larielloru de paie inaintẽdia bine.

5. Scõl'a gr.-or. dela Gridu, mixta, cu unu docente, edificiu nou, dara lipsescu banci; progressu cã vai de elu; din 94 baiati de scõla erau numai 19 in clase, n'are curte nici recuisite de scõla.

Scôla gr.-or. mixta din Pereu, din 103 baieti de scôla de ambe sexe erau numai 30 baieti si 7 fetitiei; comun'a inse e escusata, din cauza cã tocma acuma se edifica biserica noua si serviciulu ddiescu se tiene in scôla,  ra copiii remanu strimtorati intr'o camera mica, umeda si f rte nesanetosa. Dlu protop. Petru Popescu fu invitat, că se v dia de acea sc la.

6. Sc la gr.-or. din Cucuiat'a cu unu docente, strimtorata in doue camere din casele graf. Mikes, din cauza c  propri'a sc la f rte departata, amerintiata de t rente, nu mai pote servi de nimicu; trebue sc la noua, si la comassatiune se li se dă locu. George Cantoru e bunu invetiatoriu.

Coman'a de susu. In scóla gr.-or. erau 25 baieti din 77 strimtorati intr'o casc ra ticalosa inchiriata. Locuitorii de 5 ani au inceput se faca o sc la noua, fara a o mai termin ; de invetiatu'r'a de aici nu e nimicu; dlu protop. e invitat a ingrigi de ea.

Coman'a de josu. Sc la gr.-cat. si cea gr.-resar. ambele sub unu envelisii, desolate cu totulu, necurate si sc rnave, pre candu c rcium'a vecina e unu edificiu prea frumosu. In scóla gr.-cat. din 42 baieti se aflara numai 8, in cea gr.-or. din 44 numai 17. Simbri'a docentiloru inca si din anulu trecutu neplatita; o tabla, o charta si altu nimicu, sc la de pomi, tréca m rga. Dlu protop. e invitat se vedea si de ac sta.

7. Sc la gr.-or. din Veneti'a infer. cu 3 docenti, am aflatu-o in stare buna. Totu acolo sc la gr.-cath. cu unu docente ar fi bunicica, n'are inse recuisite, nici sc la de pomi, nici gradina. Dlu vicariu fu invitat a ingrigi de ea.

8. Sc la gr.-or. din Veneti'a de susu cu unu docente, carui i lipsesce ori-ce metodu, unu mecanismu fara nici unu spirit; din recuisite: o tabla, o charta si altu nimicu. Sc la de pomi o a ingraditu insusi docentele si a pusu intr'ensa 60 de pomisiori selbateci.

Sc la gr.-cat. din Vadu, cu 2 docenti; metodu bunu, progresulu invederatu, dara cas'a de sc la este o vechitura ruinata; mi s'a spusu inse, c  voru se faca sc la noua si dlu vicariu fu invitat a ingrigi. Cu salariulu docentiloru s'a intemplatu o mare misielia, c -ci in budgetulu comunei sunt prevediuti 200 fl. li se-au datu inse numai cate 75; misieli'a s'a denuntiatu la comitetulu municipalu.

9. Sc la gr.-cat. din Sinc'a vechia cu 3 docenti buni, cari au metodu, dara casele f rte strimte, in catu am provocatu pre dlu vicariu, c  se ingrig ca de o sc la noua. Dirigentele Joanu Popu are sermanulu se i e restantia de plata din anulu trecutu 47 fl., din anulu acesta 113. Amu aretatu la comitetulu municipalu.

10. Sc la granitiara din Ohaba cu 3 docenti, o am aflatu in tota privinti'a in ordinea ceruta.

11. Sc la gr.-or. din Persiani cu unu docente necualificatu, sc la in tota privinti'a rea, casa ruinata, poditur'a stricata, cuptoriulu stă se cadia, gradina nu are; din 40 baieti erau numai 15 in clasa. Am invitat pre dlu prot. se v dia si de ac sta sc la.

12. Sc la gr.-or. din Betl nu cu doi docenti, edificiu nou, frumosu cu etagiu, progresulu de ajunsu.

13. Sc la de granitieri din Voil'a cu 3 docenti, edificiu prea frumosu cu etagiu, curte larga gradin'a cultivata. Progresulu in clas'a 1 si 2 suficientu, in a 3-a eminentu; in gimnastica exercitiu prea de lauda, intrece si pre sc lele statului. Pandrea este dirigentu bunu. Impletitulu pelarielor de paie merge cu bunu resultatu.

14. In Sambat'a de josu sc la gr.-or. noua, facuta dupa planu, dara docentele Bucuru Galbiniceanu nu e qualificatu de locu; inse si simbri'a lui e numai 60 fl., adeca cum e plat'a, asia si dascalulu, asia si sc la; cea de pomi cu 10 altoi si 100 pomisiori selbateci.

15. Sc la din Vistea de josu granitiaria cu 3 docenti, edificiu nou cu unu etagiu, terminatu in 1879, recuisite de ajunsu, sc la de pomi in ordine, progresulu preste totu bunu.

16. Sc la gr.-or. din Ucea, edificiu nou, fara mobilie si fara recuisite; sc la de pomi si retirada lipsescu; dascalulu are 75 fl. pe anu, dara nu e qualificatu, amu aretatu protopopulu.

17. Sc la de statu din Porumbaculu de susu dela glajeria, a aretatu progresu f rte frumosu; dara localitatea scólei si locuinti'a docentiloru f rte rele.

18. In Porumbaculu de josu sc la gr.-cath. si gr.-or. e edificiu frumosu terminatu in 1875, cu etagiu: ambele sc le cu cate unu docente, se afla in etagiu de susu; examenulu in cea gr.-cat. din

cetitu si scrisu ar fi fostu bunicelu, dara docentele Joanu T deru nu e qualificatu pentru mai multu. Recuisite: unu globu, o charta, o tablisi ra nu mai mare de catu o c la de charteia. Amu aretatu vicariulu. In scóla gr.-res. instructiunea si disciplin'a este f rte buna, dara recuisite nu are de ajunsu.

(Va urm .)

Romani'a.

Statistic'a cultelor religio se din Romani'a.

(Urm re.)

Tabell'a 4. Eparchi'a (dieces'a) S. episcopii a Buzăului. Ac sta se intinde numai in doue districte, inse din cele impoporate mai bine.

In districtulu Buzău sunt: 4 cenobii de barbati, 2 de femei, 0, biserici 267, capelle 5. Personalu: 1 arhieru (in partibus), 5 archimandriti, 4 protosingeli, 1 protopopu, 283 preoti, 5 diaconi, 260 cantareti, 258 paraclisieri (feti), 136 monachi, 22 frati, 115 monache, 28 sorori; personalulu bisericescu in totalu 1113.

Dist. R mnicul saratu: 3 cenobi de barbati, 2 cenobii de femei, 132 biserici, 2 capelle. Personalu: 1 protosingelu, 1 protopopu, 154 preoti, 1 diaconu, 126 cantareti, 108 paraclisieri, 102 monachi, 7 frati, 68 monache, 20 sorori = pers. 588. Personalulu bisericescu si calugarescu in dieces'a intréga: 1706. Numai 32 biserici intretinute de statu, 376 de comune, 8 de particulari, 1 de efori'a spitaleloru.

Tabell'a 5. Eparchi'a s. episcopii a Argesiolui, totu in 2 districte.

In distr. Argesiu sunt: 3 cenobii de barbati, 3 de femei, 3 schituri, 357 biserici, 1 capella. Personalu: 1 arhieru, 2 archimandriti, 1 protosingelu, 1 singelu, 1 protopopu, 369 preoti, 14 diaconi, 331 cantareti, 238 paraclisieri, 50 monachi, 10 frati, 45 monache, 14 sorori; totalu 1077.

Distr. Oltu: 0, 0, 0, 230 biserici. Personalu: 1 protopopu, 214 preoti, 1 diaconu, 224 cant., 85 paraclisieri; totalu 526. Personalulu biser. si monasticu din dieces'a intréga: 1603. Mai t te bisericile intretinute de comune, numai 37 de statu, 12 de familii particulare, 2 de efori'a spital.

Tabell'a 6. Eparchi'a s. episcopii a Husiloru in Moldov'a, se intinde in 4 districte.

In distr. Cahul (restu din Basarabi'a?): 0, 0, 0. 53 biserici cu 53 preoti, 47 cantareti, 36 paraclisieri = 139.

Distr. Falcu: 0, 0, 0, 126 biserici. Personalu: 1 arhieru, 2 archimandriti, 1 protopopu, 131 preoti, 10 diaconi, 198 cant., 19 paracl., 2 monachi, 10 monache. (Unde stau acestea, daca nu e nici-o monastire?). Totalu 374.

Distr. Tutova: 0, 1 cenobiu de femei, 2 schituri, 175 biserici, 1 capella. Personalu: 1 archimandritu, 1 protopopu, 165 preoti, 10 diaconi, 265 cant., 27 paraclisieri, 5 monachi, 175 monache, 10 sorori; totalu 659.

Distr. Vasluiu: 1 cenobiu de barbati, 148 biserici, 1 capella. Pers. 1 archimandritu, 1 protopopu, 131 preoti, 6 diaconi, 237 cant., 12 paracl., 9 monachi 5 frati, 3 monache = 405. Personalu dieces. intregu 1577. Mai t te bisericile intretinute de comune, numai 8 de statu, 18 de familii particulare evlavio se.

Tabell'a 7. Eparchi'a s. episcopii Romanulu in 4 districte.

In distr. Bacău: 3 schituri, 220 biserici, 1 capella. Pers.: 3 protosingeli, 1 protopopu, 155 preoti, 3 diaconi, 350 cant., 12 paracl., 5 monachi, 2 frati, 14 monache, 6 sorori; totalu 551.

Distr. Putn'a: 5 cenobii de barbati, 3 de femei, 209 biserici. Pers.: 3 protosingeli, 1 protopopu, 174 preoti, 4 diaconi, 310 cant., 11 paracl., 30 monachi, 36 monache, 6 sorori = 569.

Distr. Romanu: 3 schituri, 116 biserici. Pers.: 1 arhieru, 3 archimandriti, 1 protosingelu, 1 protopopu, 105 preoti, 7 diaconi, 193 cant., 29 paracl., 6 monachi, 40 monache, 6 sorori; totalu 392.

Distr. Tecuci: 1 cenobiu de barbati, 1 de femei, 0, 162 biserici. Pers.: 1 protopopu, 144 preoti, 3 diaconi, 237 cant., 6 paracl., 4 monachi, 10 monache, 5 sorori = 410.

Pers. biser. intregu 1922.

Numai 20 biserici se intretinu de statu, 422 de particulari, mai t te celelalte de c tra comunele politice. Cenobiile de calugari si calugarit  sunt sterse din budgetulu statului si existu numai din charitatea publica.

Tabell'a 8. Eparchi'a s. episcopii a Dunarei de josu p na in a. 1877/8 de candu s'au culesu aceste date statistice, se intindea si in Basarabi'a preste districtulu Bolgradu si Ismailu,  ra in Romani'a preste alu Brail  si Covuriluiu (Galati), avea 249 biserici si 6 schituri,  ra personalu 875. Astadi aceste cifre nu mai au valóre. Episcopi'a si-a stramutatu resedenti'a dela Ismailu la Brail'a,  ra jurisdictiunea i s'a determinatu cu referinti  la Dobrogea.

P na a nu trece mai departe dela cultulu orthodoxu, mai sc temu din tabellele 9 et 10 următoarele informatiuni instructive:

Dupa inscriptiunile aflate, biserici'a

orthodoxa a Romaniei are edificie stravechi, din timpuri necunoscute, 645, din care 256 se afla pe teritoriulu episcopiei R mnicu-Severinu, 170 pe alu mitropoliei Ungrovlachiei, 148 pe alu episcopiei Husiloru, 49 pe alu mitropoliei Moldovei, in celelalte c te pu ine sau nimicu. Cu date certe de inainte de secol. XV se afla 56 edificie (biserici, monastiri etc.); dintre anii 1500—1550 sunt 33; dintre 1550 p na la 1600 afli 40; dela 1600 p na 1650 sunt 71; dela 1650—1700 sunt 153. T te celelalte, p na la sum'a intréga de 6767 edificie religio se din tóta Romani'a, sunt dela 1700 inc ce.

Personalulu bisericescu si monasticu intregu, dupa classificatiunile vedute la fiacare diecesa, a fostu in anulu aratatu 22,178.

Sumele anuali votate in budgetulu statului pentru cultulu orthodoxu au fostu:

	lei noi (franci)
Dieceselor singuratece	417,944
Cenobiiloru (monastiri mari) de	
ambe sexe	802,853
Monasterieloru	64,695
Bisericelor	617,846
Servitiulu generale alu cul-	
teloru	548,965
Totalu	2.452,303.

Numerulu seminaristiloru hirotoniti in t te diecesele intre a. 1872 si 1877 inclusive 1408. Se pare inse c  in Romani'a a inceputu a se simti lips'a de individi aplecati a se preoti. Noi nu ne prea miramu de acea aparitiune, care inse nu póte fi placuta.

(Va urm  si statistic'a altoru culte religio se.)

Dare de s ma,

despre banii incursi la maialu arangeatu la 1. Juniu a. c. de junimea universitara romana din Clusiu, in favórea fondului gimnasiale din Siomcut'a-mare si a scólei gr.-cath. din Gilău.

Ajut riile de bani incurgu sporadice. din di in di; deci e cu nepotintia a sci rezultatulu finale alu venitulu inca de pe acuma;  ra cu finea lui Maiu si inceputulu lui Juniu plecandu multi juni spre ferii acasa, cei ramas in Clusiu fiindu ocupati cu esamenele, junimea nu se pot  adună in numeru deplinu, c  se dispuna decisivu asupra inpartirii venitulu curatu si se dea absolutulu comitetulu arangeatoriu. Dreptu aceea subscrisii c  reprezentanti ai junimei, la rogarea comitetulu arangeatoriu, conchiamaramu junimea remasa inca in Clusiu pe 15 Juniu la siedintia, c  se primimu actele si banii din manile comitetulu arangeatoriu. O comisiune din dd. Demetriu Ciută si Alesandru Popu med. fu insarcinata cu revederea actelor, carea afl  t te in ordine si pe deplinu justificate. In diu'a următoare, 16 Juniu, subscrisii depuseramu venitulu curatu de 161 fl. 50 cr. in cass'a de pastrare clusiena, predandu carticie'a de pastrare dlui adv. Aureliu Isacu, carele binevoi a lu  asupra sa si sarcin'a de a primi si a alocă toti banii ce voru mai incurge spre scopulu acesta. Pastrarea actelor s'a concediatu secretariulu junimei.

Ratiociniulu, distribuirea baniloru si absolvarea comitetulu arangeatoriu amanandu-se pe inceputulu anulu scol. venitoriu (Septembre), pre candu junimea se va int rce la cursuri, rogamu pe o. publicu si partile interesate a fi cu indulgentia si incredere p na atunci;  ra pe dd. colectanti a tramite banii la adress'a dlui Dr. Aureliu Isacu, avocatulu in Clusiu, carele va binevoi a continu  cu publicarea contribuiriloru incurse dela 16. Juniu inc ce.

Conformu decisiunei junimei, venitulu curatu p na la 200 fl. va fi inpartitu in doue parti egali, in favórea celoru doue institute;  ra ce va intrece se va destin  fondulu gimnasiale.

Aduc ndu aceste la cunoscinti'a p. o publicu, multamimu aceluia-si pentru concursulu seu si zelulu cu care a inbracisiatu o cauza de interesu culturalu romanescu atatu de insemnata;  ra dreptu deosebita recunoscinti  si legitimare publicam  mai la vale numele toturoru marinimosiloru contribuenti.

I. Preste pretiulu intr rei au datu dd.:

Lazaru Baldi 3 fl. 50 cr., G. Domsia 4 fl., Nicolau Popu (Monosturu) 2 fl., Dr. Aureliu Isacu 3 fl., N. Bozacu 3 fl., N. Dumbrava 3 fl., Iuliu Caroianu 50 cr., Alesandru Popu 1 fl. 50 cr., N. Popsioru 50 cr., Leontinu Popu 50 cr., Alesandru Comanescu 1 fl. 50 cr., Joane Petranu 1 fl., J. Grozavu 1 fl., Alesiu Simonu 5 fl., Dr. Gregoriu Silasi 2 fl., N. Nasta 3 fl., J. Siulitiu 50 cr., Joane Popu 1 fl., Iuliu Magyarossy 50 cr., N. Joanovicu 3 fl., Dr. Filipanu 3 fl., Josifu Rusu 1. sublocot. Marinu 1 fl., Gavrilu Popu din Feleacu 1 fl.

II. Dlu adv. Iuliu Caroianu a binevoitu din initiativ'a-i propria a colect  in s r'a petrecerei 14 fl. 13 cr., din cari 6 fl. s'a destinatu fondulu societatii „Juli'a”  ra restulu s'a spessatu cu cin'a calusieriloru (soldati). Asemenea d. jude A. Comanescu, apretandu bravur'a calusieriloru, i-a ospetatu cu vinu.

III. Ajut rie particulare ni s'a transmis dela: 1. II. Sa d. episcopu Dr. Victore Mih lyi 5 fl.; 2. Tergulu-Muresiului (11 fl.), colect. d. Vasiliu Hossu 2 fl., Antoniu Stoic'a 1 fl., Onoriu Francu 2 fl., X 2 fl., dn'a Amali'a Moldovanu 2 fl., dn'a Veturia Velicanu 1 fl.; 3. Cernauti soc. „Junimea” 10 fl.; 4. d. Balintu Garabatu 1 fl., Simeone Stanescu 1 fl., Dr. Josef Zsigmond 1 fl., Ladislau Balog 1 fl., Josifu Cotisielu 30 cr., Simeonu Burca 20 cr., Bernatu Rosenberger 2 fl.,

Adamu Csákány 1 fl., Georgiu Jacobu 16 cr., Jacobu Azbey 20 cr., Sigismund Főris 25 cr., J. Wenzel 20 cr., Martin Biluska 20 cr., Dénes 1 fl., Julius Décsi 1 fl., Filimonu Mironu 30 cr., V. Popu 50 cr., Simionu Velle Gavrisiu 50 cr., Simionu Biluska 1 fl., Teodoru Esztégár 50 cr., Joane Michesi 40 cr., Jacobu Muresianu 20 cr., Simionu Velle 20 cr., Onutiu Velle 20 cr., Stefanu Szakács 1 fl., Joane Popu 2 fl.; 6. Mociu (13 fl.), colect. d. Dr. Joane Danu 1 fl., Joane Mezei 2 fl., dn'a Maria Bozacu 1 fl., Joane Germanu 3 fl., F. Hosszú 1 fl., Joane Hosszú 5 fl.; 7. Turd'a (13 fl.), colect. Samsonu Ratiu 1 fl., Dr. Ratiu 1 fl., Anania Moldovanu 1 fl., Joane Mészáros 1 fl., J. Petrica 1 fl., Pavelu Medanu 1 fl., Joane Molnár 1 fl., J. Filipescu 1 fl., Elen'a Oláh 1 fl., Dionisiu St. Siuluti 2 fl., Onoriu Tilea 1 fl., Vladuti 1 fl.; 8. Blasiu (16 fl.), colect. d. prof. Joane Negrutiu 1 fl., ?? 1 fl., Papfalvi 1 fl. 50 cr., Joane Fekete Negrutiu 2 fl., Vestemeanu 2 fl., Mánfi 1 fl., Antonelli 1 fl., Dr. J. Ratiu 1 fl., Dr. Jacobu Brandusianu 1 fl., Simione Popu Mateiu 1 fl., Simione Mendel 2 fl., Dr. J. Colceriu 1 fl., Georgiu Vlassa 1 fl., ?? 50 cr.; 9. Brasiovu (22 fl.), colect. Josifu Popu 1 fl., Constantinu Steriu 5 fl., N. Strevoiu 1 fl., J. Lengeru 1 fl., O Sorescu 1 fl., P. ? 1 fl., J. Padure 1 fl., Dr. Muresianu 1 fl., Simeonu Margineanu 1 fl., Josifu Baracu 1 fl., Joane Petricu prot. 1 fl., Dr. Neagoe 2 fl., Lukas v. Prunkulu 1 fl., Justinianu M. Grama 1 fl., Jordanu J. Munteanu 1 fl., Victore Popescu 1 fl., P. Josifu 1 fl.; 10. Rodn'a-Naseudu (18 fl. 10 cr.), colect. d. Dr. Simionu Stoica 3 fl., Silvestru Muresianu 50 cr., Fridericu Daichendt 1 fl., Clemente Lupsaiu 5 fl., Pantelemonu Domide 2 fl., Emiliu Hossú 1 fl., Gavrilu Cardanu 40 cr., Zacaria Popu 50 cr., Gavriele Sangeorsanu 20 cr., Gabriele Anca 1 fl., Luca Katona 1 fl., Joane Josipu 1 fl., Inocentiu C. Porcius 50 cr., Domide Florianu 1 fl.; 11. Abrudu (2 fl.), colect. d. Georgiu Ivascu 1 fl., D. ? 1 fl.; 12. Dev'a (16 fl.), Nicolau Oprea 3 fl., Franciscu Hossú Longinu 2 fl., cá colectanti, Joane Motiu 1 fl., Georgiu Nicórá 3 fl., Georgiu Joane Popu 1 fl., Mihaiu Bontescu 5 fl., Dr. Lazaru Petcu 1 fl.; Ghierl'a (11 fl.), colect. d. V. G. R. Borgovanu, Anderko 1 fl., Biltiu 1 fl., Georgiu Stetiu 1 fl., Red. „Amiculu Familiei“ 5 fl. si pretiu redus la tiparirea invitatiunilor; 14. Niresiulu-micu (5 fl.), Mateiu Strimbu 50 cr., Joane Hosszú 1 fl., dn'a Hosszú nasc. Teresi'a Dragosiu 1 fl., Dimitrie Peteru 1 fl., Joane Pocolu 50 cr.

Din siedinti'a junimei, ténute in Clusiu la 15. Juniu 1880.

In numele junimei

presedintele

Vincentiu Nicórá, m. p.

prof. fil.

secretariulu

Augustu A. Nicórá m. p.

juristu.

Sciri diverse.

— (Necrologu). Joane László, parochu si administratoru protopopescu eparchialu, soci'a s'a Ann'a si fiii loru Hortensi'a, Valeriu, Jacintu, Silvi'a si Marcelu cu ánima franta de dorere anuncia consangeniloru, amiciloru si cunoscutiloru, cum-cá iubit'a loru fiica respective sora

Lucreti'a

eleva de buna sperantia in class'a a VI a scólei de fetitie de aci, abea in etate de 13 ani si siése luni, in urm'a unui morbu greu de 4 luni, prove-diuta cu s-le Taine ale moribundiloru: adormi in Domnulu la 7-a Juliu a. c. 5 ore d. a. spre cea mai simtita a loru dorere.

Zlatn'a, in 7 Juliu 1880.

Fia-i tierin'a usióra!

— (Denumire). Monitoriuu ungurescu publicà denumirea d. Ludovicu Szabo fostu jude-catoriulu la tribunalulu din Brasiovu, de procuroru pre lănga tribunalulu din Sibiuu, in loculu d. Joane Deesy permutatu acum cateva luni cá presedinte alu tribunalulu din Brasiovu.

— (Invitare). Adunarea generala a des-partimentulu XI a „Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu“ se se va tinea in a. c. la 22 Juliu st. n. in Sim-leulu-Silvaniei; deci sunt rogati cu tóta onórea toti membrii partinitori ai Asociatiunei, a participá la acésta adunare.

Datu Simleulu-Silvaniei la 9 Juliu 1880.

Alimpiu Barboloviciu m. p.,
vicariu for. gr.-cath. episcop. alu Silvaniei si
directorulu Desp. XI.

— (Sciri merunte din Gerl'a.) In comun'a Dindeleagu comitatulu Solnocu-Doboc'a, pieru vitele cornute. In unu intervalu de 2—3 septemani au moritu 16. Primariulu com. a facutu aretare despre acésta pretorelui. Indata a si venit in comuna veterinariulu comitatulu, insocitu de pretorele adj. Ni s'a parutu curiosu, cá veterinariulu fara de a se sectioná vit'a mórtá, ne-a spus, cá pieru de „gangren'a de splina“ (lépfene).

Semenaturile de tómná pre aici sunt rari, dara promitu o recolta bogata. Cele de primavéra sunt

frumóse preste asteptare; lucratoriulu sunt preste mesura scumpi. Unu dileriu 60—80 cr.

Domnulu Joane Marcu, preotu si protopopu in Satmaru, se svercolesce, cá se refranga cele publicate in „Observatoriulu“ si „Gazeta“ despre parochi'a din Satmaru. „Paserea se cunoşce dupa pene.“ Dlu Marcu in afacerile sale preotiesci si protopopesci lucra ungu-resce. Acésta o va probá si urmatórea inpregiurare. Unui invetiatoriu din tractulu seu, cá se fia admisu la esamenu, ia datu Testimoniu ungurescu. Densulu nu scie óre, cá corpulu professorale si comisiunea esaminatele dela preparandi'a diecesana este compusa din Romani? X—Y.

— (S'au mai intemplat si pe airea.) Diariulu „Securea“ din Brail'a (care pana deunadi esia in doue limbi, romanesce si grecesce), intre alte scandale, fórte dese in cele doue porturi danubiane, publica si pe urmatoriulu:

„In cas'a Catincei Barbieritiei, strada Silistrei, colórea verde din acésta urbe, fiindu unu copilu mortu, preotulu enoriei, Grigore Neacsiu, fiindu dusu in plimbare de petreceri, necesitatea reclamá de a se inmorméntá cadavrulu. D-na Catinc'a a luat pe preotulu Jónu Pana, colegulu preotulu Grigorie, la biserica St. Spiridonu.

Pe candu preotulu Jón Pana mergea cu mortulu pe strada spre cimitiru, sosindu si pop'a Grigore dela plimbare, sare din trasura si, cu mai multe insulte, desbraca de odajdii pe betranulu si onorabilulu preotu, 'i smulge luminarea din mana, si pornesce in fuga cu mortulu, cu tóte cá a fostu rugatu de d-n'a Catinc'a si alte persóne se lase pe preotulu Jónu, si cá din acésta nu va suferi nici o perdere, de óre-ce se va plati pe de-plinu la amendou. Tóte au fostu in vanu, cá-ci artia-gosulu preotu a strigatu, cá nu permite preotulu Jónu a 'lu insoci, pentru cá acesta este prea móle, éra nu cá densulu iute la picioru.“

S'au mai vedintu popi smulgendu'si barbile nu numai in carciuma, ci chiaru si in altariu si n'au fostu nici cine se'i arate, cá se fia respopiti, rasi, si precum se dice in stilulu vechiu alu Romaniei, pecetluiti.

Dupa acelasu diariu, siepte bulgari gradinari omorira pe unu carutiariu si pe alti doi ii batura asia, in cátu nu mai erá sperantia la viéti'a loru.

— (O solemnitate mare nationale) decurse in Russi'a la Moscu'a in memori'a celui mai geniale poetu russescu Alexandru Sergheieviciu Puschin, adevratu profetu alu natiunei sale. Literatur'a russésca nu este vechia precum e la alte câteva popóra atátu asiatică cátu si europene; aceea inse a facutu progresse mari in cei din urma 100 de ani, incependu dela Lomonosov, Dersavin. Capaist, Vivin, Gu-boiedofi, Criloff pana la Puschin, apoi dela elu pana la Gogol si Turgheniev. „Societatea amiciloru literaturiei“ pune lui Puschin unu monumentu fórte frumosu. Puschin nascutu in 26 Maiu 1799 din familia nobila, isi facuse studiele in St. Petersburg, aplicatu in functiuni publice, dara passionatu pe poesia, cá tineru infocatu si ingan-fatu, scriendu satire amare contra celoru mai defrante barbati de statu, fu exilatu de doue ori, éra mórtéa 'i fu in 10 Feb. 1837 dintr'unu duelu avutu cu unu francesu anume d'Antes, care amblase dupa soci'a lui. Puschin a scrisu fórte multu si bine; elu este pentru russi ceea-ce e lord Byron pentru anglii. Unele scrieri de a le lui potu se fia cunoscute si literatiloru romani dupa traductiuni publicate in Moldov'a intre 1840—8.

Post'a redactiunei.

— Miercurea. Da, inse ati platitu tax'a la tipografu?

— Anonimu. Articu scrisu din dio'a de Craciunu, ajunsu in Sibiu la 3 Juliu, cu marc'a S. Szt. György. Bunu ar fi, dara cine e auctorulu? Red-actiunea se nu scia cu cine are a face? Se ertati, dara acesta ar fi unu votu de neincredere, pentru care multiamimu.

— Bistriti'a, 23 Juniu. Totu anonimu. Nu se póte.

— Rodn'a vechia. Spre revisiune presieden-telui, cu 1 di inainte.

— Gherl'a, 21 Juniu. Prea bine, dara acuma nu se póte; se tréca si adunarea generala.

— Rom'a, Juniu. Vedemu cá ati publicatu in „Desteptarea“ dela Lugosiu. Bine e asia.

— J. P. J. Nu te superá, cá-ci meritulu initia-tivei este alu d-tale.

— Jucu, 20 Juniu. Materii atátu de diferite ceru discussiune personale; cu scrisulu se perde timpu fórte multu. La Turd'a?

— Bozovicu, 26 Juniu. Se va face, numai inca ceva patientia amicabile.

— Abrudu, 24 Juniu. §§-i 301—302. De ce nu la consistoriulu de aici? Ce se va potea.

— Bai'a mare, 7 Juliu. Tóte discussiunile asupra limbei se le rezervamu pe tómná; pana atunci se suferimu ori-ce insulte.

— Malulu Ariesiului, 9 Juliu. Cátu mai curendu; dara list'a numeloru se va sterge.

Abonamentu nou la „Observatoriulu“

Cu Nr. 52 s'au incheiatu Semestrulu I alu anului c., éra alu II-lea se incepù mercuri in 2/14 Jul. Rogamu pe domni carii n'au apucatu a innoi abonamentulu, cá se bine-voiésca a inaintá pretiulu, spre a ne potea regu-lá si noi cu atátu mai virtosu, cá incercarea ce facu-seramu de a continuá cu espeditiunea conformu do-rintiei multora, in locu de a reusi, ne causase in-curcaturi cu totulu neasteptate.

Conditiiunile de abonamentu se potu vedea in fruntea diariului si adeca:

In laintrulu monarchiei:

Cu 4 fl. val. austr. pe 6 luni.

Cu 2 fl. val. austr. pe 3 luni.

In strainetate:

Cu 5 fl. séu 11 franci pe 6 luni.

In Sibiuu „Observatoriulu“ costa 3 fl. 50 cr. pe 6 luni, éra dusu la casa cu 50 cr. mai multu.

Abonamentele se potu face mai usioru prin asemnatiuni (mandate) postali, de a dreptulu la Redactiune in Sibiuu, Piat'i'a mica Nr. 27.

NB. Ne rogamu éra, cá oo. adrese se fia scrise intregi si respicatu pe propriulu cuponu (Szel-vény) alu mandatulu de posta, in dosu, inse asia, cá se nu tréca preste propriulu mandatu (assemna-tiune, utalvány, Anweisung) cá-ci acestea doue do-cumente se despartu taindu-se printre liniile para-lette asia, in cátu mandatulu subscrisu de primi-toriu remane la posta spre legitimarea sa, éra cu-ponulu la editoru. Domni abonati vechi aru faci-litá fórte multu espeditiunea, daca aru binevoi a inscrie Nr. esped. de pe fasiór'a adresei, séu a lipi a-dress'a intréga.

Redactiunea.

Publicare de licitatiune.

In 1 Augustu a. c. la 10 óre a. m. se dá in in-treprindere prin licitatiune minuenda, edificarea morei basilitane dela Blasiu.

Pretiurile de esclamare sunt:

a) lucru de bardasiu, eu materialu cu totu 5622 fl. 33 cr.
b) lucru de fauru „ „ 574 „ 42 „
c) lucru de lacatariu si glajariu „ „ 178 „ — „
la olalta 6374 fl. 75 cr.

Licitantii au se depuna vadiu de 10% din pretiulu esclamarei.

Elaboratele despre edificiuu recerutu si conditiu-nile se potu vedé in cancelari'a advocatulu archidie-cesanu gr. c. in Blasiu, unde se va tienie si licitarea.

Blasiu, 10 Juliu 1880.

(22) 1—2

Consistoriulu gr.-cath.

• Cura pentru érna. •

Wilhelm's THE'A CURATITORE DE SANGE

antiartrítica si antireumatica

a lui (1) 13 25

Franciscu Wilhelm,

farmacistu in Neunkirchen (Austri'a de jos),

a fostu folosita in fórte multe casuri cu rezultatele cele mai bune, ceea ce se probédia prin mii de scri-sori de recunoscintia, in contra sioldinei, a reumatis-mului, a raneloru deschise, in contra reletoru invecitate si permanente, a raneloru care puroiéza neincetatu, ale bubeloru pe piele, remase din morburu secsuale, bubeloru de pe corp si din fatia, peteloru, bubeloru siphilitice, inflatureloru de ficatu si splina, dureriloru hemoroidale, galbinare, suferintieloru intensive a ner-viloru, a muschiloru si a dureriloru la incheiaturi, greutatiloru de stomacu si de venturi, incuieriloru, ale adulu, polutiuniloru, impotentiei la barbati si pótele albe la femei, morburiloru serofulose, inflaturi ale ghinduleloru si in contra altoru suferintie. Ates-tatele la cerere se tramita gratis.

Pachete inpartite in 8 dose se afla cu pretiu de 1 fl., pentru timbru si pachetare se socotescu 10 cr. Pentru de a se apará de falsificate, se se caute cunoscutele marce brevetate si legalisate in mai multe state.

Se afla de vendiare in Sibiu la d-ni Fried. Thallmayer si I. B. Misselbacher.

• Cura pentru primavara. •

Editoru si redactoru responsabilu: **G. Baritiu.**

Tipariulu lui **W. Krafft.**